

DIZENTERIYA - BOLALARDA ALOMAT VA ASOSIY DAVOLASH QOIDALARI

*Akbaraova Dilshoda Shuxratbekovna
Farg'ona shahar
2-Farg'ona tibbiyot kolleji o'qituvchisi*

Shaxsiy gigiena sharoitida kuchsiz immunitet va noaniqliklar tufayli chaqaloqlar ichak infeksiyalariga juda moyil. Maktabgacha yoshdagi bolalar orasida juda keng tarqalgan kasallik dizenteriya hisoblanadi. Uni boshqa shunga o'xshash patologiyalar bilan aralashtirib yubormaslik va davolanishni vaqtida boshlash uchun kasallikning o'ziga xos belgilarini bilish muhimdir.

Dizenteriya - kasallikning sabablari

Quyida ko'rib chiqilayotgan infeksiyon lezyonning 2 xil variant mavjud: shigelloz va amoebiyaz. Birinchi holda, dizenteriya vositasi Shigella jinsining Gram-salbiy rod shaklidagi bakteriyalari hisoblanadi. Amoebiazis kam uchraydigan va asosan tropik, ekzotik mamlakatlarda, oddiy parazit mikroorganizmlar Entamoeba histolytica tomonidan chaqiriladi.

Dizenteriya tarqalgan bir necha usullar mavjud: bolalarda simptomlar infeksiyali odam yoki patogenlar tashuvchisi bilan aloqada bo'lganidan so'ng paydo bo'ladi. Infeksiyaning boshqa usullari:

- ifloslangan mahsulotlardan foydalanish;
- suv havzalarida suzish, bakteriya va protozoa bilan suzish havzalari;
- bulg'angan suvni ichish;
- kontaminatsiya qilingan uy buyumlari bilan aloqa qilish.

Dizenteriyasi bo'lgan bolaning belgilari nima?

Belgilangan kasallikning belgilari har bir bola uchun individualdir. Boladagi dizenteriya xarakterli belgilari quyidagi omillarga bog'liq:

- patogenning turi;
- immun tizimining holati;
- patologiya kursining keskinligi;
- namoyishlar jiddiyligi;
- oshqozon-ichak trakti lezyonlarining kengligi;
- bemorning yoshi;
- birgalikda ovqat hazm qilish kasalliklarining mavjudligi.

Dizenteriya - bolalarda inkubatsiya davri

Kasallikning latent rivojlanishi davomiyligi chaqaloqning oshqozon-ichak trakti tarkibida joylashgan mikroorganizmlar soniga to'g'ri keladi. Shigelloz dizenteriyasi tezkor namoyon bo'ladi - inkubatsiya davri bir necha soatdan haftagacha, odatda 2-3 kungacha o'zgarib turadi. Amoebiyoz latiyroq bo'lib qoladi, patologiyaning bu turi 2-3 oy davomida rivojlanishi mumkin.

Boshqa turdagi kasalliklardan oldin, o'tkir dizenteriya tashxisi qo'yiladi - bolalarga bir yilgacha semptomlar infeksiyadan atigi bir necha soat keyin kuzatiladi, ayniqsa shigella bir vaqtning o'zida tanaga kirsqa. Kasallikning surunkali shakli muntazam o'ziga xos belgilar bilan birga keladi, ammo ular yo'q bo'lib ketadi, shuning uchun ota-onalar ba'zida patologiyaning rivojlanishini sezmaydi.

Boladagi dizenteriyaning birinchi belgilari

Kasallikning erta klinik ko'rinishi aniq namoyon bo'ladi. Bolalardagi dizenteriya isitma bilan boshlanadi, baland tana harorati 37,5 va 40 daraja orasida o'zgarib turadi. Bolada ko'p qusish, odatda 1-2 marta gijjalar bor. Bola sezilarli zaiflik va xafalik, uyqusizlik, befarqlik his qiladi va faol o'yinlardan voz kechadi.

Immunitet tanqisligi buzilganligi va boshqa yuqumli kasalliklar mavjudligi bilan, dizenteriya og'irroq bo'ladi - bolalarda simptomlar:

- ishtahaning etishmasligi;
- og'ir bosh og'rig'i;
- axlat kasalliklari;
- qorin bo'shlig'ida kuchli og'riq (o'tkir, tortiq);
- Ichakning shishishi.

Dizenteriyada harorat

O'tkir patologiya davrida isitma kuzatiladi. Kichkintoyning tana harorati 3-5 kun davomida 38,5-39 daraja saqlanadi, keyin u asta-sekin normallasadi. Bir yoshgacha bolalarda dizenteriya kamdan-kam hollarda isitma bilan kechadi. Subfebril isitma (37-38,5 daraja) taxminan 10-15 kun davomida kuzatiladi, bu esa chaqaloqlarning kasallikka chidamliligini qiyinlashtiradi.

Boladagi dizenteriyada chaqnash

Najas bozukluklari, ushbu patologinin eng o'ziga xos simptomlaridir. 12 oylik yoshdagi bolalarda dizenteriya qanday namoyon bo'ladi:

- tez-tez defekatsiya (kuniga 25 marta);
- bo'sh bo'shliqlar;
- lyukum mukusining, qon va yashil tomirlardagi aralashmalar;
- og'riqli ichakni bo'shatishga urinish;
- qorin bo'shlig'ida sho'ng'idi;
- 2-3 kundan keyin najas miqdorini kamaytirish ("rektal tupurish");
- axlatdan o'tkir yoqimsiz hid.

Bolalar dizenteriya tashxisini qo'yish qiyinlashadi - 1 yoshgacha bo'lgan bolalarda simptomlar:

- bulbullik;
- najaslarning standart namunalari;
- Qonning tomirlari kamdan-kam hollarda najasda yashil begona moddalar va mukuslarning mavjudligi.

Bolada dizenteriya nima qilish kerak?

Ota-onalar yuqumli kasallikdan shubhalangan bo'lsa, darhol shifokor bilan bog'laning va darhol chaqaloqni ajrating. Bolalarda dizenteriya qanchalik jiddiy ekanini anglash muhim - patologiyaning dastlabki bosqichida simptomlar va davolashni aniqlash va rivojlantirish kerak. Aks holda, kasallik xavfli oqibatlarga olib kelishi va orqaga qaytish mumkin bo'lmagan asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Samarali davolanish uchun kompleks yondashuv zarur, jumladan:

- yotoqda dam olish;
- dori-darmonlarni davolash;
- dietaga sodiqlik.

Uyda bolalarda dizenteriya davolash

Infeksiya o'zini o'zi boshqarish, kasallik engil bo'lsa ham yomon bo'ladi. Bolalardagi dizenteriya bilan qanday davolanishni faqat bitta mutaxassis hal qila oladi. Semptomatik davolanish sifatida bir necha dorilar guruhlari buyuriladi:

1. **Naychalash echimlari.** Suvsizlanishning oldini olish va suyuq-tuz balansini tiklashni ta'minlash - Hydrovit, Regidron , Tour va boshqalar. Jiddiy holatlarda regidratsiya infuziya (tomchisoz) orqali amalga oshiriladi.
2. **Spazmolitiklar.** Ular og'riq sindromini bartaraf etish va qorin bo'shlig'ini - Driotaverin, Spazmalgon, Papaverinni yengish uchun yordam beradi.
3. **Fermentlar.** Pankreatin , Creon, Festalning buzilishi uchun zarurdir.
4. **Old va probiyotikalar.** Biform, Laktofiltrum, Bifidumbakerin - ichak mikroflorasini tiklash va naychanning mustahkamligini normallashtirish.
5. **Sorbentlar.** Tananing zaharlanishini to'xtatish uchun tavsiya etilgan - Atoxil, Enterosgel , Smecta.

Bolalarda dizenteriya uchun antibiotik

Antimikrobiyal va ichak antiseptiklari faqat shifokor tomonidan tanlanadi. Nopokni o'rganish natijalari va ekilgan patogenlarning antibakterial dori-darmonlarga sezgiriligini aniqlash uchun bolalar uchun dizenteriya uchun samarali vosita belgilanadi. Nitrofurans guruhidan eng ko'p foydalaniladigan mablag'lar:

- Furazolidon;
- Nifuroksazid ;
- Furazidin;
- Nitrofurantoin;
- Nifuratel va boshqalar.

Jiddiy dori-darmonlar og'ir dizenteriya bilan og'riqan bemorlar - bolalarda simptomlar tez rivojlanib, asoratlarni oqibatida antibiotiklarni eng keng tarqalgan faoliyat turlarini to'xtatish kerak. Polivalan bakteriyofagidan foydalanish bilan bir vaqtning o'zida quyidagilar tayinlanadi:

- Monomitsin;
- Ampitsillin ;
- Polymyxin M;
- Gentamisin;
- Terramitsin;
- Streptomisin;
- Eritromitsin;

- Amoksitsillin va analoglari.

Bolalardagi dizenteriya o'ti

Belgilangan ishdagi fitoterapiya faqat suvsizlanishning oldini olish uchun qo'llab-quvvatlovchi tadbir sifatida qo'llaniladi. Shu bilan bir qatorda retseptlar bolalarda dizenteriya to'xtamaydi - uyda davolanish, ayniqsa samarali dori-darmonlarni qo'llamasdan, yomon yakunlanishi mumkin. Antibiotiklarga o'xshash harakat qiladigan va ichakdagi bakteriya koloniyalarini tezda yo'q qiladigan dorivor o'simliklar mavjud emas.

Suvsizlanishning oldini olish uchun ichish

Tarkibi:

- kimyoviy romashka gullari - 10 g;
- suv - 200 ml;
- olma - 1 dona;
- asal - 0,5 tsp.

Tayyorlash, foydalanish :

1. Yumurtadan qaynoq suv bilan to'kib tashlang.
2. Issiq eritma olma qo'shing, tozalang va nozik tilimga kesing.
3. 30 daqiqa ichish talab qilinadi.
4. Asalni yoki shakarni, murabbo bilan aralashtiramiz.
5. Chaqaloqni har 1-3 soatda 30-50 ml choyga bering yoki talab qiling.

Bolalar uchun dizenteriya bilan nima ovqatlanasiz?

Bolani ovqatlantirish uchun go'shtni to'xtatgandan so'ng darhol kerak bo'ladi. Grudnichkov onadan sut ichishni davom ettirmoqda, sun'iy odamlarda jonli fermentlangan sut bakteriyasi bilan aralashmasini sotib olish yaxshidir. Bolalar dizenteriyasi uchun oziq-ovqat oziq-ovqat mahsulotlarini ko'proq iste'mol qilishni ta'minlaydi, lekin qisqargan qismlarda uchdan bir yoki yarimgacha. Bu oshqozon osti bezi, jigar va ichaklardagi yukni kamaytirishga, tananing tiklanishini tezlashishiga yordam beradi.

12 yoshdan katta bolalarda dizenteriya uchun ovqatlanish quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- sabzavotli pyures va ajralmalar;
- irmik, guruch, jo'xori;
- oshqozon sho'rvalari;

- pishloq;
- go'shtli go'sht mahsulotlari (go'sht, go'sht, go'sht);
- kissellar;
- bug'da pishirilgan idishlar;
- bug'doy shoxlari;
- non-kislota kompotlari, qatlamlar va mevali ichimliklar;
- zaif choy, shu jumladan o'simlik.

Bolalardagi dizenteriya - oqibatlari

O'z vaqtida va munosib davolanish bilan tekshirilgan patologiya to'liq davolanadi. Salbiy oqibatlar murakkab dizenteriya bilan birga kechadi - bolalar zaiflashgan immunitet tizimiga nisbatan og'ir semptomlar, kasallikning kechikishini aniqlash, oshqozon-ichak trakti surunkali kasalliklarining mavjudligi. Ba'zan kasallikning kuchayishi 2-3 oylik muddatga tayinlangan ovqatlanish qoidalari buzilganligi tufayli yuzaga keladi.

Foydalanilga adabiyotlar

<https://uz.everaoh.com/>

e-libray.namdu.uz

Qodir Inomov, Manzura G'aniyeva “Pediatriyada hamshiralik ishi”